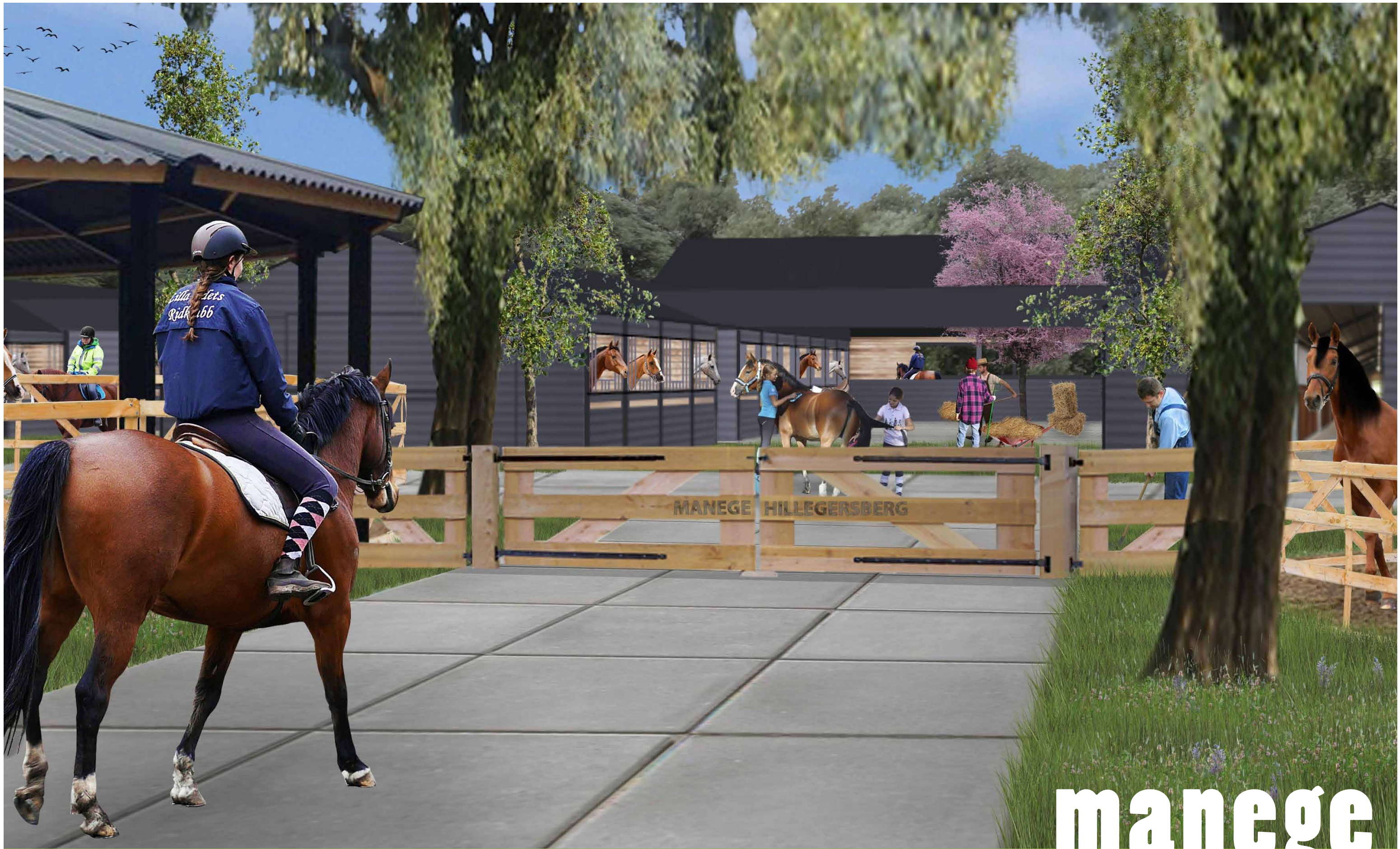

BURO LUBBERS
landschapsarchitectuur & stedenbouw

Reutsedijk 13 | 5264 PC Vught
073 614 9321 | www.burolubbers.nl

Voorlopig Ontwerp
inrichtingsplan

manege
Hillegersberg

Bergschenhoek

Manege Hillegersberg verhuist

Op 29 juni 2016 is het definitieve tracébesluit vastgesteld voor de verbinding tussen de A13 en de A16 aan de westzijde van het Lage Bergse Bos. Vanwege de aanleg van de weg wordt de Manege Hillegersberg 700 meter naar het oosten verplaatst, naar het einde van de Bosweg in recreatiegebied het Lage Bergse Bos.

In de zomer van 2016 is door DLV een ontwerp gemaakt voor zowel het bouwvolume als alle benodigde voorzieningen (bak, tredmolen, longeerpiste, stroschuur). Alle volumes zijn integraal ingepast op de nieuwe locatie.

Het Lage Bergse Bos heeft een introvert karakter met een buitenste "ring" van bos. De nieuwe locatie is onderdeel van deze ring van bos. Om het boskarakter zoveel mogelijk tot zijn recht te laten komen is de manege terughoudend vormgegeven: de maat van de volumes is zo beperkt mogelijk, materialen zijn zorgvuldig gekozen.

In het (landschaps)plan wordt de relatie met het bos versterkt: beplanting sluit aan op de beplanting in de omgeving, routes sluiten op een vanzelfsprekende manier op elkaar aan, de oppervlakte verharding wordt zoveel mogelijk beperkt, de plaats van open plekken is strategisch gekozen en waar mogelijk wordt een visuele relatie gelegd met de omgeving.

In dit document wordt de landschappelijke inpassing uitgewerkt tot op VO-niveau. Het ontwerp is opgesteld in nauwe afstemming met de Stichting Manege Hillegersberg, Groendienst Zuid-Holland en de gemeente Lansingerland.

nieuwe locatie manege

Bosweg

huidige locatie manege

Hillegersberg

Lage Bergse Bos

HUDIGE MANEGE EN BEDRIJFSVOERING

open rijhal, met paardenboxen en bos op achtergrond

terras bij kantine

longeerpiste in de bosrand

paardenboxen met bos op de achtergrond

gastank

parkeerplaatsen voor 5 stuks trailers

logistiek: ophalen mest (1x/wk)

2 stuks silo's

logistiek: leveren stro (1x/2wk) en hooi (1x/wk)

tractor

mestvaalt met rijhal op de achtergrond

opslag stro en hooi

- wegen
- voetpaden
- fietspaden
- ruiterpaden
- bos
- water

HISTORISCHE ANALYSE

1900
Droogmakerij sinds 1772
Oorspronkelijk verkavelingspatroon is rechtlijnig opgezet

1950
Eerste woningbouw in de polder:
uitbreiding Hillegersberg

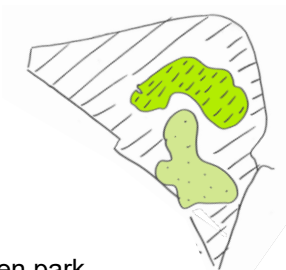
1980
Aanleg Lage Bergse Bos
Het bos heeft geen relatie met
oorspronkelijke landschapspatroon
Kavelvergroting in het agrarisch
landschap

2015
Aanleg Industriegebied Bergschenhoek
en Hoekse Park

Schetsontwerp Lage Bergse Bos
vastgesteld door het recreatieschap Rottemeren op 24 juni 2015

Bos, natuur en park

Rand van bos met door-
zichten

MANEGE HILLEGERSBERG

Lage Bergse Bos
Het Lage Bergse Bos (LBB) is in de jaren zeventig van de vorige eeuw aangelegd als recreatief uitloopgebied voor het aangrenzende Rotterdamse woongebied, in de Boterdorpsche Polder tussen Hillegersberg en Bergschenhoek.

Van oorsprong was het een weidegebied in een droogmakerij; een meer dat in de 18e eeuw is drooggemalen door molens. De polder ligt hierdoor laag ten opzichte van zijn omgeving. Het recreatiegebied Lage Bergse Bos is ongeveer 150 hectare groot. Het gebied is ontworpen in een landschappelijke stijl: een bosrijk gebied afgewisseld met open gedeelten van water en land in de verhouding 1/3 deel bos, 1/3 deel water, 1/3 deel gras.

Rond het recreatiegebied zijn diverse parkeerplaatsen aangelegd, met voorzieningen als dagcampings, horeca en een manege.

In de jaren zestig waren rond het LBB nieuwe snelwegen gepland. Om die reden is de aanleg van het LBB “afgekeerd van zijn omgeving” door een dichte bosstrook en brede vaart rond het park. De snelwegen op de geplande tracés zijn nooit gerealiseerd. De naar binnen gekeerde sfeer in het park is gebleven.

Het bosontwerp is opgebouwd uit een centraal gelegen eiland omgeven door slingerende vijverpartijen. De ontsluitingsstructuur voor voetgangers bestaat in grote

lijnen uit twee rondlopende routes. Het “rondje vijvers” en het “rondje bos”. Het rondje bos ligt in de buitenste bosrand en bestaat naast een voetpad ook uit een snelfietspad (brommerroute), fietspad, autoweg en ruiterspad.

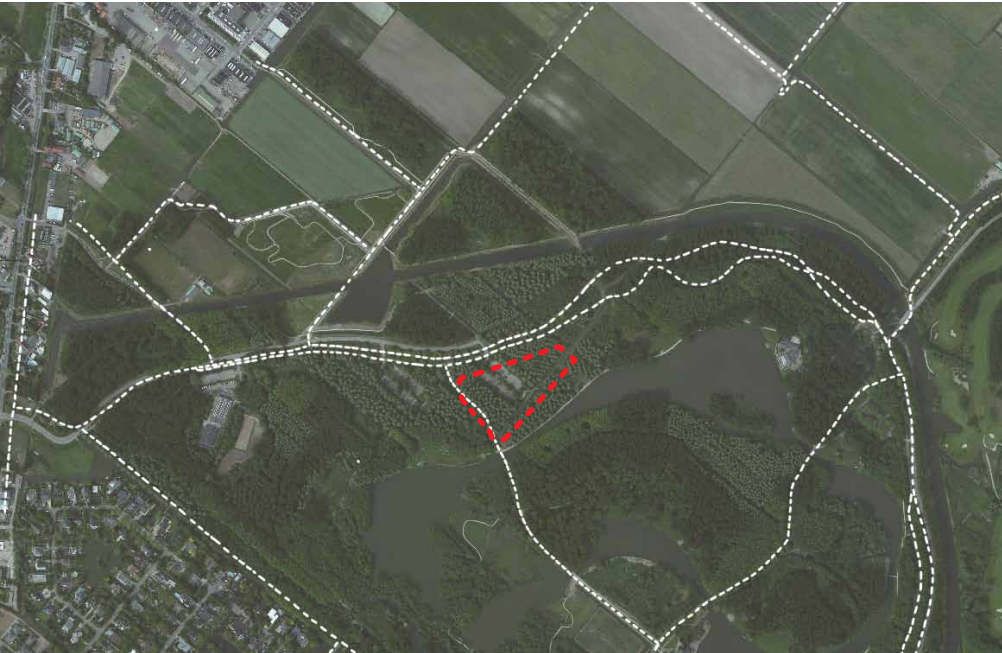
Manege Hillegersberg
De manege is sinds 1986 gevestigd op de huidige locatie. De manege heeft zowel binnen als buiten stallingsplaatsen. Naast twee grote rijhallen (waarvan een wedstrijd hal) zijn er ook een grote buitenbak, longeerpistes, een zadelkamer, poetsplaats, wasplaats en het solarium. De buitenstallen bevinden zich rondom de buitenrijbaan. Hier staan voornamelijk pensionpaarden. De beheerder woont op het terrein van de manege.

Wegen en parkeren
De nieuwe locatie ligt 700 meter verderop, op de meest oostelijk gelegen parkeerplaats aan de Bosweg.

Voetpaden
Doordat het Lage Bergse Bos goed ontsloten is vanaf de parkeerplaatsen langs de Bosweg, ligt de nieuwe manege op een plek waar het voetpadennetwerk redelijk dicht is.

Fietspaden
Noordelijk van de locatie ligt aan dubbel fietspad (snel fietspad / brommerpad en recreatief fietspad). Aan de westzijde ligt een van de fietspaden, die het Lage Bergse Bos doorkruist.

Ruiterpaden / aansluiting op ruiterroutes
De ruiterpaden liggen rond het Lage Bergse Bos en ten noorden van de manege in het Hoekse Park. De routes zijn bereikbaar via de Bosweg, het voetpad tegenover de manege en het Egelpad (rode lijnen).

Bos
De parkeerplaatsen liggen als open plekken in de dichte bosrand. De nieuwe manege wordt landschappelijk ingepast en opgenomen in nieuwe beplanting. De paardenweides vormen de nieuwe open plekken in de bosrand. De manege is via doorzichten (over watergangen en routes) verankerd in zijn omgeving. De bestaande bosbeplanting kan niet worden ingepast, omdat de bouwwerkzaamheden en het voorbelasten van de bodem dit niet toelaten. Daarnaast verkeert een deel van het bos in de stakenfase en is aan verjonging toe.

Water
Een deel van de watergangen in het Lage Bergse Bos herinnert nog aan het rechtlijnige patroon van poldersloten van de droogmakerij. Rond het terrein van de manege wordt een greppel aangelegd, die al het water dat op de daken en de verharding valt, zal bergen en vertraagd af voert naar de watergangen in het bos.

Toegankelijkheid

Gemotoriseerd verkeer

De manege krijgt twee entrees: in de ontsluitingstructuur van de manege wordt onderscheid gemaakt in een openbare publieke entree (entree manege, parkeerplaats) en een logistieke entree (bevoorrading / vrachtwagens).

De publieke entree ligt 15 meter vanaf de aansluiting met het Runderenpad, om in en uit te kunnen rijden met voldoende zicht.

Langzaam verkeer

De fietsroutes langs de bosweg worden ter hoogte van de manege samengevoegd. Het noordelijkste fietspad (Egelpad) wordt hier een meter breder gemaakt. Voor fietsers en wandelaars ligt een nevenentree aan het Runderenpad.

Onderhoud watergangen

De schouwstrook (5 meter obstakelvrije zone) langs de achterzijde van het perceel blijft in eigendom van GZH / Recreatieschap Rottemeren ten behoeve van het onderhoud aan de watergang. Hier zijn poorten geplaatst om toegang van voetgangers tot de achterzijde van de manege te voorkomen.

levendige manege

zicht op levendigheid: boxen, longeerpiste, rijhal, poetsplaats, tredmolen, ponyweide en doorzichten naar het bos

open weide

5 paddocks en grote weide

bedrijfsvoering / logistiek

toegankelijk voor zwaar verkeer. De zoom van groen neemt de functies in zich op

entree / publieke manege:

openbaar, groen, transparant, toegankelijk

De manege is ingedeeld in vier deelgebieden

1. Entree / publieke manege

Open en uitnodigend groen karakter, goed toegankelijk voor automobilisten, fietsers en wandelaars. De beplanting volgt de opzet van de transparante beplanting langs de Bosweg en het Runderenpad: losse bomen in gras met af en toe een groep heesters.

2. Levendige manege

Vanaf het Egelpad is goed zicht op de poetsplaats, paardenboxen, longeerpiste en tredmolen. De activiteiten zijn goed zichtbaar, maar dit gedeelte is niet openbaar toegankelijk. Ook is hier zicht op de activiteiten in de rijhal, omdat de gevels open zijn. Het achterliggende bos vormt het decor van de bebouwing (zie ook impressie op bladzijde 30).

3. Bedrijfsvoering / logistiek

Hier liggen de functies ten behoeve van de bedrijfsvoering als de mestvaalt, silo's, stro-opslag. Ze zijn afgeschermd door een zoom van groen.

4. Open weide

De weide ligt als een open plek in de bosrand en is ingedeeld in paddocks en een grotere weide, omheind door schrikdraad. Het electriciteitshuisje blijft staan. Het wandelpad (oostzijde) volgt de bestaande watergang langs de weide.

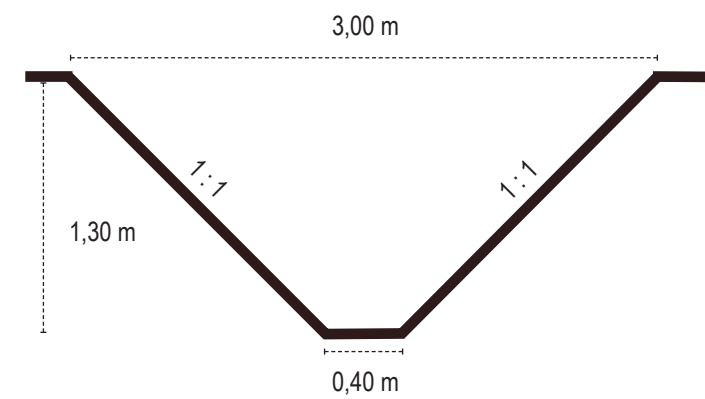
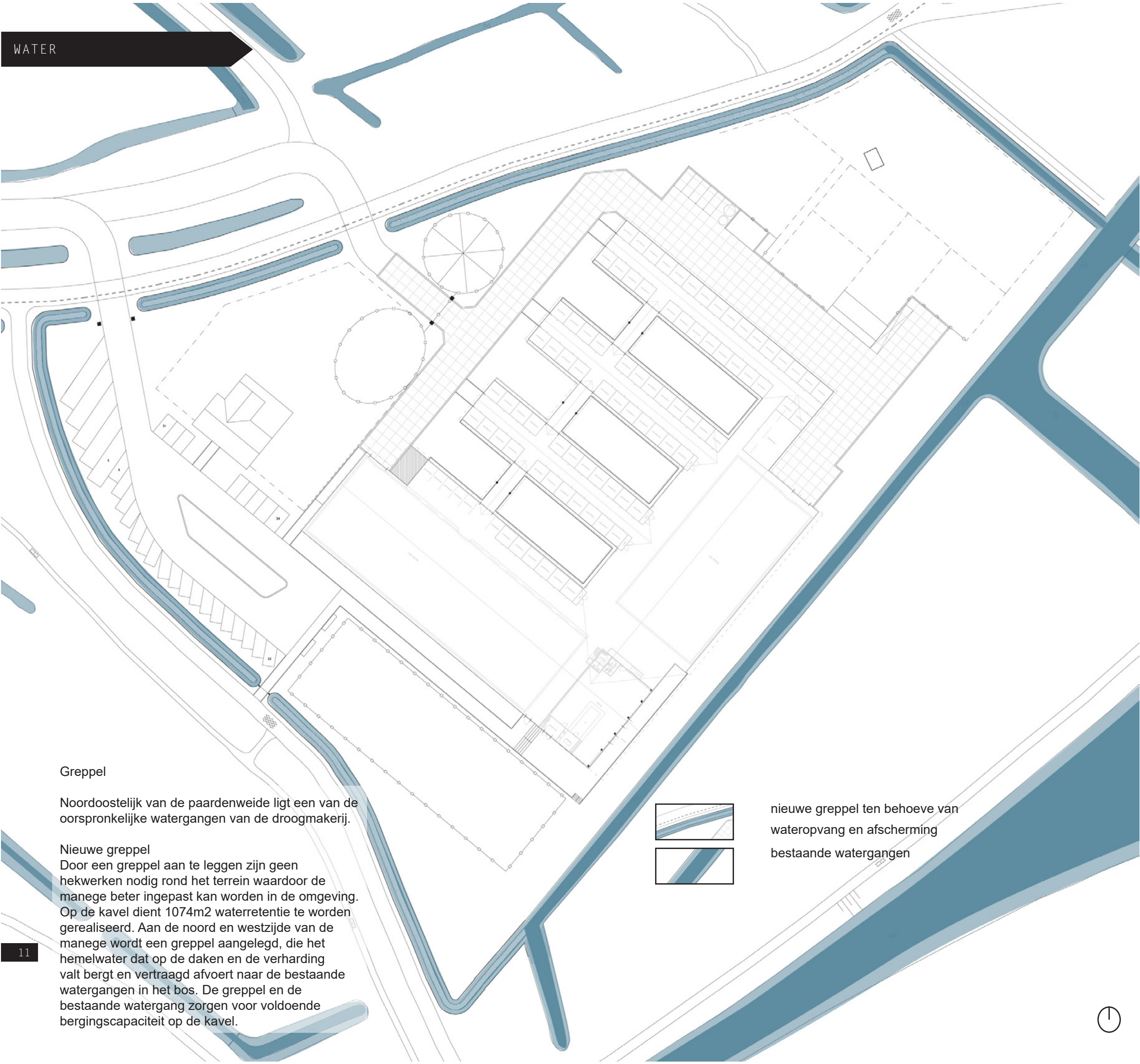
Open en uitnodigend

De manege onderscheidt zich ten opzichte van andere maneges door de transparante opzet van zowel de bebouwing als de terreininrichting. De gevels zijn opengewerkt waardoor de bebouwing open en uitnodigend is.

De beplanting is op de meeste plekken transparant, waardoor er doorzichten zijn naar de aantrekkelijke kanten van de manege, zoals op de paardenboxen en op de activiteiten in de rijhallen, kantine, paardenbak, longeerpiste, tredmolen, weide en op de poetsplaats.

De voorzieningen ten behoeve van de bedrijfsvoering zijn zoveel mogelijk uit beeld geplaatst en opgenomen in dichte beplanting van houtsingels.

WATER

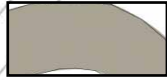
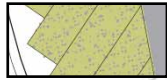
greppel; maatvoering en taluds zijn gebaseerd op watergangen in de directe omgeving

Verharding

In het publieke deel is de verharding tot een minimum beperkt: een smalle route van asfalt sluit aan op de asfaltroute van de Bosweg. De toegangsroute voorziet in een Kiss & Ride zone nabij de entree van de manege. De parkeerplaatsen zijn gemaakt van grasstenen. Enkele plaatsen zijn dieper ten behoeve van auto's met een paardentrailer. Als er geen auto's staan, heeft het gebied een groene uitstraling.

In het logistieke deel volgen de routes de haakse opzet van het gebouw. Hier ligt zoveel verharding als noodzakelijk is om alles werkbaar en bereikbaar te houden. De betonplaten kunnen het zware verkeer aan. Als er toch platen verzakken, kunnen ze eenvoudig recht gelegd worden.

- puinweg:
bestaande toplaag van asfalt verwijderen
- asfaltweg als overige asfaltwegen in het
Lage Bergse Bos: glad, niet afgestrooid
- betonplaten 2,00 x 2,00m
- betonklinker; antraciet
- grasstenen
- terras; betontegels
- kiss & Ride zone

grote betonplaten

grasstenen

niet afgestrooid asfalt

betonklinkers antraciet

Manege in het bos

De manege wordt in het bos ingepast. Aan de randen wordt de beplanting zoals langs de Bosweg en het Runderenpad doorgezet: transparante beplanting van losse bomen in gras, groepen heesters en open bos. De beplanting in de weides bestaan uit bomen met een houten boombescherming.

Het logistieke deel wordt ingepakt in een dichte singel (bomen met onderbeplanting, om de elementen in dienst van de bedrijfsvoering uit het zicht te houden).

- bomen in gras in los verband, doorzichten mogelijk
- bomen in groepen heesterbeplanting in los verband, doorzichten mogelijk
- solitaire bomen met boombank van hout nabij terras
- markante solitaire bomen in de hofjes tussen de boxen en op de poetsplaats
- bomen in struweel schermen de logistieke ruimte af
- solitaire bomen met boombescherming van hout in de weides
- weide: open plek in het bos

transparante landschappelijke beplanting langs Runderenpad en Bosweg dienen als inspiratie voor beplanting van de manege

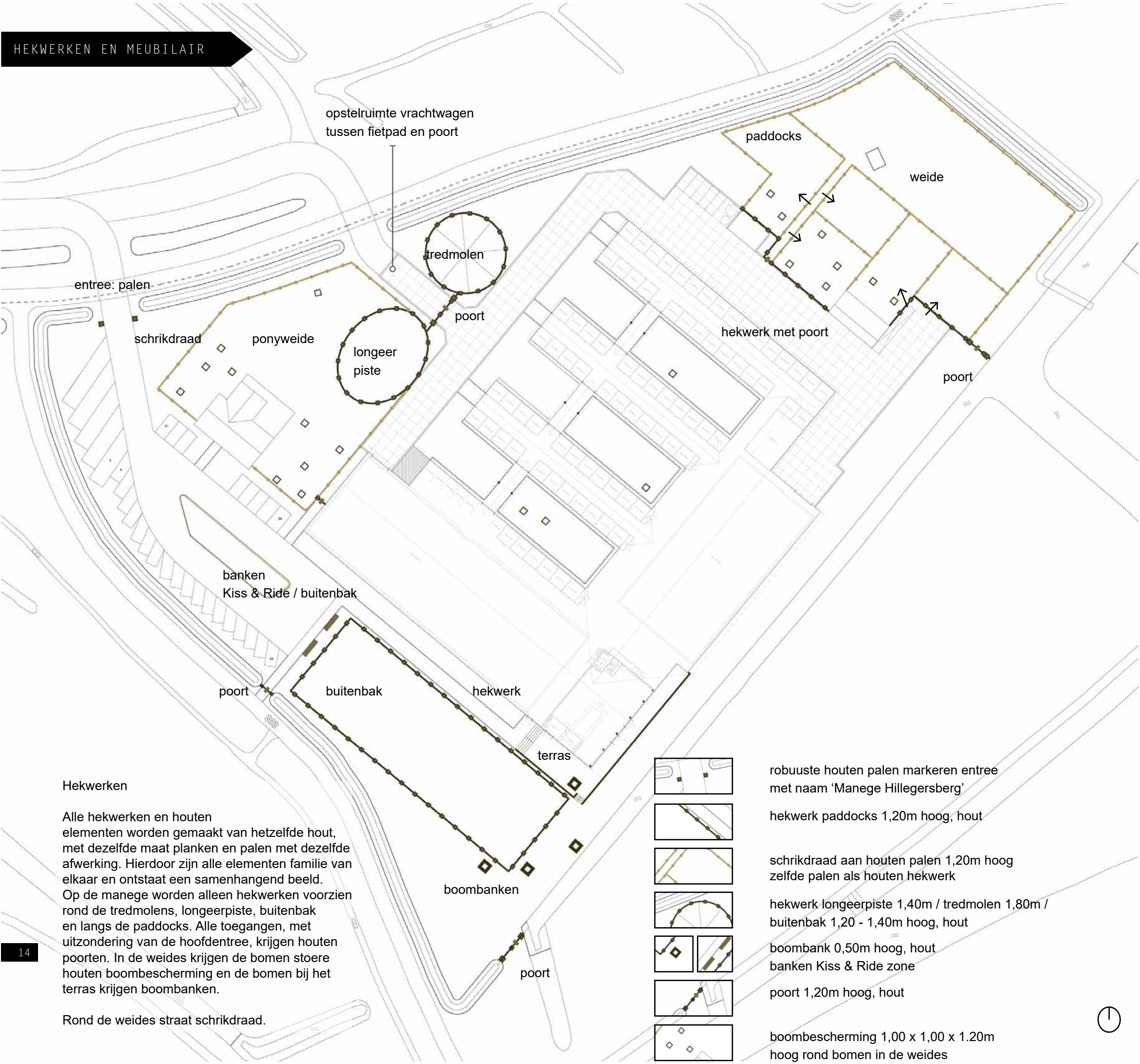

Soorten zijn gebaseerd op soorten in de directe omgeving

- bomen:
- Alnus glutinosa - zwarte els
  - Salix Alba - wilg
  - Acer Campestre - Veldesdoorn
  - Betula Pendula - ruwe berk
  - Tilia - linde
  - Crataegus x monogyna - meidoorn
  - Prunus spinosa - sleedoorn

- struikvormers:
- als soorten Lage Bergse Bos
  - Salix - wilg
  - Corylus avellana- hazelaar
  - Liguster - liguster
  - Acer campestre - veldesdoorn
  - Crataegus x monogyna - meidoorn
  - Prunus spinosa - sleedoorn

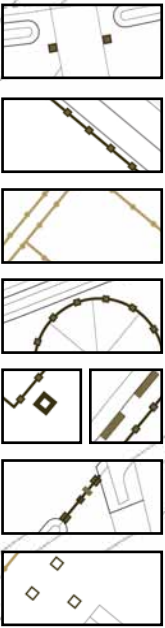
- solitaire bomen hofjes / culturelijke soorten:
- koelreuteria
  - Prunus - sierkers

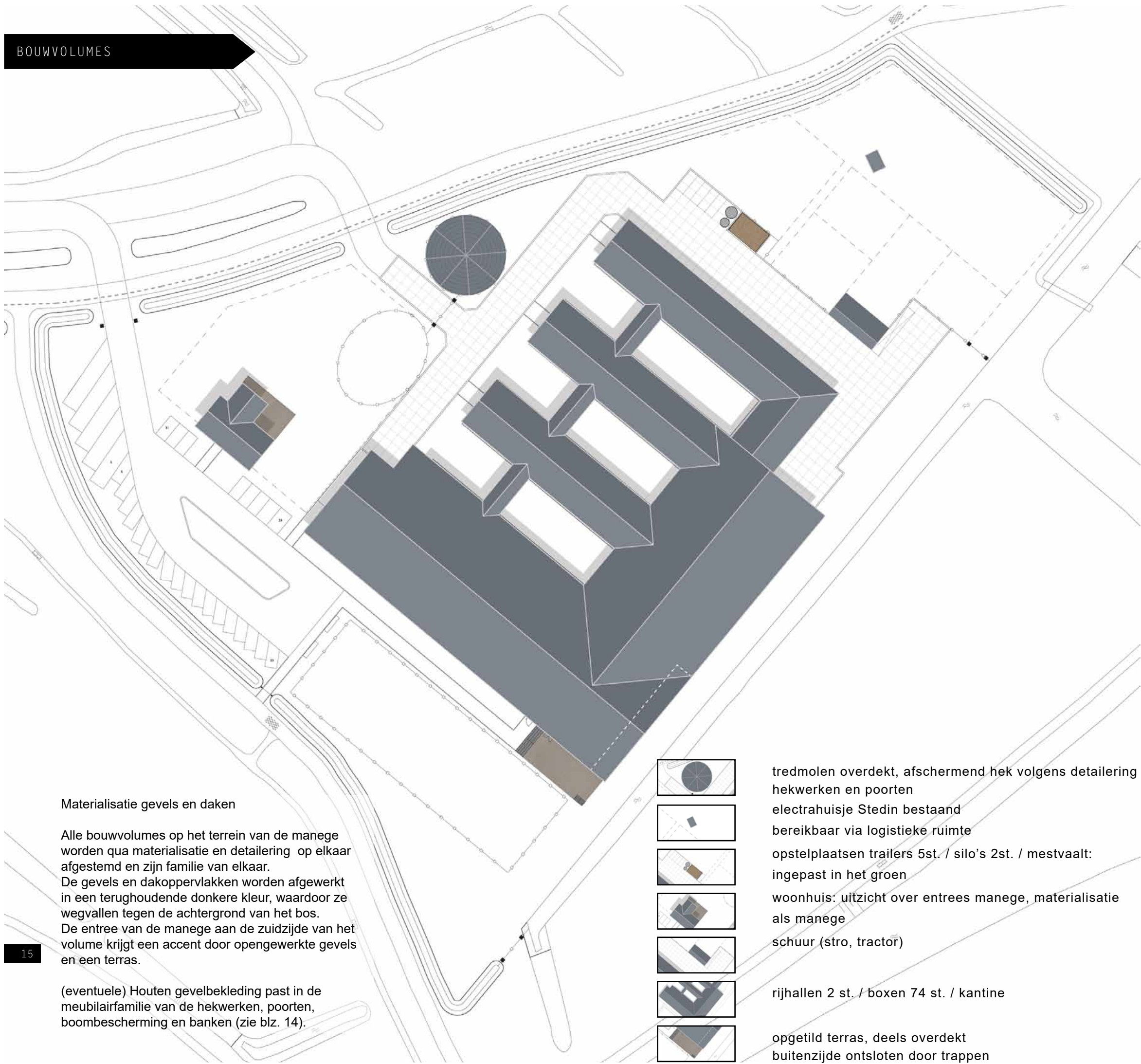

Hekwerken

Alle hekwerken en houten elementen worden gemaakt van hetzelfde hout, met dezelfde maat planken en palen met dezelfde afwerking. Hierdoor zijn alle elementen familie van elkaar en ontstaat een samenhangend beeld. Op de manege worden alleen hekwerken voorzien rond de tredmolens, langeerpiste, buitenbak en langs de paddocks. Alle toegangen, met uitzondering van de hoofdentree, krijgen houten poorten. In de weides krijgen de bomen stoere houten boombescherming en de bomen bij het terras krijgen boombanken.

Rond de weides straat schrikdraad.

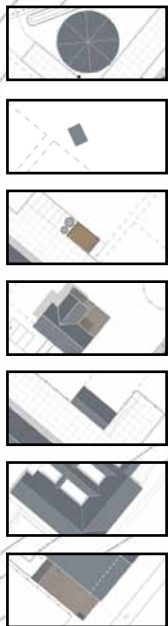

Materialisatie gevels en daken

Alle bouwvolumes op het terrein van de manege worden qua materialisatie en detailering op elkaar afgestemd en zijn familie van elkaar. De gevels en dakoppervlakken worden afgewerkt in een terughoudende donkere kleur, waardoor ze wegvallen tegen de achtergrond van het bos. De entree van de manege aan de zuidzijde van het volume krijgt een accent door opengewerkte gevels en een terras.

(eventuele) Houten gevelbekleding past in de meubilairfamilie van de hekwerken, poorten, boombescherming en banken (zie blz. 14).

- tredmolen overdekt, afschermend hek volgens detailering hekwerken en poorten
- electrahuisje Stedin bestaand bereikbaar via logistieke ruimte
- opstelplaatsen trailers 5st. / silo's 2st. / mestvaalt: ingepast in het groen
- woonhuis: uitzicht over entrees manege, materialisatie als manege
- schuur (stro, tractor)
- rijhallen 2 st. / boxen 74 st. / kantine
- opgetild terras, deels overdekt buitenzijde ontsloten door trappen

tredmolen overdekt

gevelplaten in terughoudende donkere kleur, kunststof

opgetild terras, afgewerkt met hout

mestvaalt, wanden maximaal 1,20m

